

10—21/9/1977.

Maj. 10/1977.

13-2/6/77
* 181
1977. XI. 9.
Ügyintézés:

Beliügyi rend
Pam. 2!
Sef. 1/1977.
(65)

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK

9/1977. számú
UTASÍTÁSA

a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok
egységes ügyintézéséről

Budapest, 1977. évi szeptember hó 21-én.

Beane: 1/1977. Tálludrag' ver-1' Szerkesztés: (Vhr.)
Vele: 1/1979. — " — (moder' lds.)

(1/77)

10—21/9/1977.

**A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
BELÜGYMINISZTERÉNEK****9/1977. számú****U T A S Í T Á S A****a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok
egységes ügyintézéséről****Budapest, 1977. évi szeptember hó 21-én.**

A közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról szóló 1977. évi I. törvény (a továbbiakban: törvény), valamint a 11/1977. (III. 30.) MT számú rendelet (a továbbiakban: minisztertanácsi rendelet) végrehajtása érdekében kiadom az alábbi

u t a s í t á s t:

1. A közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok (a továbbiakban: beadványok) ügyintézését a törvény, a minisztertanácsi rendelet, valamint ezen utasítás alapján kell végezni.
2. A beadványok intézése, értékelése és nyilvántartása során különbséget kell tenni:
  - a) a közérdekű bejelentés, javaslat,
  - b) az egyéni sérelem orvoslását szolgáló panasz között.
3. Az ügyintézésre hivatott szerv vezetője, illetve az általa megbízott személy dönti el, hogy a beadványt — tartalmától függően — közérdekű bejelentésként, javaslatként, vagy panaszként kell-e intézni.

4. A beadványok intézése során fokozott figyelmet kell fordítani:
  - a) az állampolgárok törvényes érdekeinek hatékony védelmére,
  - b) a szakszerű, tárgyilagos vizsgálatokra,
  - c) a közérthető és határidőn belül történő válaszadásokra,
  - d) a kulturált ügyfélfogadásra,
  - e) az államtitok és szolgálati titok védelmére.
5. A BM főcsoportfőnökségek, a BM Országos Rendőr-főkapitányság, az országos parancsnokságok, budapesti és megyei rendőr-főkapitányságok, a határőrkerületek (hőr. ezred), járási, városi és járási, városi (kerületi), vízirendészeti kapitányságok vezetői a szerveikhez érkezett beadványok intézését kötelesek rendszeresen ellenőrizni. Évenként egy alkalommal vezetői értekezleten az ügyintézés rendjét, tartalmát, az ügyintézés során szerzett tapasztalatokat elemezni, értékelni kell.
6. A BM főcsoportfőnökségek, a BM Országos Rendőr-főkapitányság, az országos parancsnokságok, budapesti és megyei rendőr-főkapitányságok vezetői kétevenként — január 15-ig — készítsenek elemző, értékelő jelentést és statisztikai kimutatást az érkezett és elintézett beadványokról, valamint az ügyintézés tapasztalatairól. A jelentést első ízben 1980-ban a BM Titkárság vezetőjének küldjék meg összesítés céljából. Az összesített jelentést a BM Titkárság vezetője terjessze a miniszteri értekezlet ülésére.
7. A BM Titkárság vezetője a BM Központi Panasziroda útján:
  - a) ellenőrizzé és segítse a központi és területi BM szerveknél a beadványok ügyintézésének rendjét,
  - b) gondoskodjon a Belügyminisztériumhoz érkezett beadványok egységes ügyintézéséről, koordinálásáról és nyilvántartásáról.
8. A BM főcsoportfőnökök, a BM Országos rendőr-főkapitány, országos parancsnokok meghatározott időközönként, de leg-

alább félévenként egy alkalommal, a budapesti, megyei rendőr-főkapitányságok, határőrkerületek (hőr. ezred) vezetői negyedévenként, valamint a járási, városi és járási, városi (kerületi), vízirendészeti kapitányságok vezetői havonta egy alkalommal, a körzeti megbízottak a KMB szabályzatban meghatározottak szerint tartsanak fogadó órát.

9. Az ügyfélfogadás és a beadványok ügyintézésével kapcsolatos feladatok ellátásának segítésére a megyei rendőr-főkapitányságoknál és a határőrkerületeknél (hőr. ezrednél) egy fő BM nyugdíjast lehet foglalkoztatni, aki hetenként három — határőrségnél egy — alkalommal tartson ügyfélfogadást. Az ügyfélfogadással olyan tapasztalt, megfelelő tájékozottsággal rendelkező és a helyi körülményeket jól ismerő elvtársakat kell megbízni, akik kellő türelemmel, kulturált módon tudnak foglalkozni az ügyfelekkel.
10. Az ügyfélfogadás rendjét időközönként a helyi, megyei sajtóban közzé kell tenni.

Azokon a napokon, amikor nincs ügyfélfogadás a titkárságok vezetői, illetve az ügyeletes tisztek a halasztást nem tűrő ügyekben megjelenő személyeket kötelesek meghallgatni és a szükséges intézkedéseket megtenni.
11. A BM szervek vezetői a helyi és a belügyi sajtót felhasználva népszerűsítsék a közérdekű bejelentőket, javaslattevőket.
12. A személyi állomány (hivatásos, sorállományú, kinevezett és szerződéses polgári) szolgálati és magánjellegű beadványai nem tartoznak ezen utasítás hatálya alá, azokat a Rendőrség Szolgálati Szabályzatában (a Magyar Népköztársaság Fegyveres Erőinek Szolgálati Szabályzatában), a vonatkozó jogszabályokban és parancsokban meghatározott módon kell intézni.
13. A beadványok nyilvántartását és kezelését — a jelentés, valamint a statisztikai adatközlés rendszerét — a BM Titkárság vezetője intézkedésben szabályozza.

14. Ez az utasítás kiadásának napján lép hatályba, egyidejűleg a 28/1968. számú miniszteri parancs hatályát veszti. Az utasítást a személyi állománnyal ismertetni, az ügyintézők részére oktatni kell.

BENKEI ANDRÁS s. k.,
belügyminiszter

Készült: 650 példányban.

Kapják: államtitkár,

miniszterhelyettesek,

főcsoportfőnök-helyettesek,

országos parancsnokok, helyetteseik,

csoportfőnökök, helyetteseik,

önálló és beosztott osztályvezetők,

BM iskolák parancsnokai,

budapesti, megyei rendőr-főkapitányok, helyetteseik, titkárság-
vezetők,

járási, városi és járási, városi (kerületi), rendőrkapitányok, 2—2 pld.,

Hőr. kerületi és ezred parancsnokok.

10—205/1/1977.

**A BELÜGYMINISZTERIUM
TITKÁRSÁG VEZETŐJÉNEK****1/1977. számú****I N T É Z K E D É S E**

**a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok
egységes ügyintézéséről szóló 9/1977. számú
belügyminiszteri utasítás végrehajtásáról**

Budapest, 1977. évi szeptember hó 21-én.

A közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok egységes ügyintézéséről szóló 9/1977. számú belügyminiszteri utasítás (a továbbiakban: utasítás) végrehajtása érdekében kiadom az alábbi

i n t é z k e d é s t :

1. Az ügyfélfogadás során előadott és a belügyi szerveket érintő közérdekű bejelentéseket — kérelemre — írásba kell foglalni és haladéktalanul továbbítani az intézkedésre hivatott szerv vezetőjének.

A közérdekű bejelentést — kérelemre — az a BM szerv, amelyik előtt az ügyfél megjelent, akkor is köteles írásba foglalni, ha az ügy intézése nem tartozik hatáskörébe. A bejelentőt tájékoztatni kell, hogy bejelentését mely szervhez továbbítják.

2. Az ügyfelet, amennyiben az általa szóban előadott közérdekű bejelentés, javaslat, vagy panasz (a továbbiakban: bead-

vány) nem tartozik a BM szervei hatáskörébe, fel kell világosítani, hogy beadványával mely szervhez fordulhat. Ebben az esetben az ügyfél által előadottakat nem kell írásba foglalni.

3. Ha beadvány alapján tett intézkedésről az érdekelt szóban kap tájékoztatást, annak tudomásulvételét az ügyiraton aláírásával igazolja. Amennyiben a szóbeli tájékoztatással nem ért egyet és ezért az aláírást megtagadja, ennek okát az ügyiratra rá kell vezetni.
4. Külföldről érkezett beadvány esetében a külföldi ügyfelet a BM Titkárság útján kell tájékoztatni az ügyben tett intézkedésről.

5. A szervhez érkezett beadványokról nyilvántartást kell vezetni.

A nyilvántartás tartalmazza:

- a beadvány érkezésének, a közbeeső intézkedéseknek és az ügy lezárásának idejét,
- az ügy jellegét, annak megalapozottságát, vagy alaptalanságát,
- a bejelentés hasznosíthatóságát,
- a tett intézkedéseket.

6. Az ügyfélfogadás során szóban előadott és írásbafoglalás nélkül elintézett ügyeket sorszámmal ellátott füzetben kell nyilvántartani.

A nyilvántartásban szerepeljen:

- az ügy sorszáma,
- az ügyfél neve, lakhelye, megjelenésének ideje,
- az ügy tartalma és elintézésének módja.

7. Más szervnek vizsgálatra megküldött panaszügyről határidő nyilvántartást kell vezetni, melyből kitűnjön az ügy elintézésének törvényben előírt napja.

8. A párhuzamos vizsgálatok elkerülése céljából a beérkezett beadványokat a nyilvántartásokban ellenőrizni kell.
9. A beadványokat az egyéb ügyektől elkülönítve kell iktatni, a szervekre vonatkozó ügykezelési (iratkezelési) szabályzat alapján.
10. A beadvány irattározására csak annak érdemi elintézése, a vizsgálatot kérő szerv, illetve az érdekeltek értesítése után kerülhet sor.
11. A beadványok ügyintézéséről és az ügyfélfogadás során szerzett tapasztalatokról készítendő összefoglaló jelentés az alábbiakat tartalmazza:
  - a) A beadványok kategóriák szerinti elemzését, a statisztikai kimutatásban közölt adatok alapján egy-egy jellemző példával; egyes kategóriákon belül az előző évhez viszonyított lényeges növekedést vagy csökkenést.
  - b) A beadványok intézésének értékelését, az ügyintézés során a törvényesség megtartását.
  - c) A közérdekű bejelentés alapján a közérdeknek megfelelő állapot helyreállítása érdekében tett intézkedést; a feltárt hibák okainak megszüntetését, az okozott sérelem orvoslását, indokolt esetben a felelősségrevonás kezdeményezését.
  - d) A bejelentők védelmének biztosítását és annak eredményét, a rágalmazók ellen indított eljárást.
  - e) A beadványok alapján a munka színvonalának további javítása, a feltárt hibák és hiányosságok érdekében tett intézkedéseket.
  - f) A névtelen beadványok elbírálásának tapasztalatait.
12. A BM Központi Panasziroda vezetője az utasítás 6. pontjában meghatározott feladat végrehajtása érdekében a BM szervek által megküldött jelentésekből minden második év február 15-ig — elsősorban 1980-ban — készítsen összefoglaló jelentést.

13. Ez az intézkedés kiadásának napján lép hatályba, egyidejűleg a 28/1968. számú belügyminiszteri parancs végrehajtási utasítása hatályát veszti.

DR BERKES ISTVÁN s. k.,

r. ezredes

BM Titkárság vezetője

K I M U T A T Á S

Minta

az 19..... hó .....-tól 19..... hó .....-ig
érkezett, illetve lezárt közérdekű bejelentésekről, javaslatokról
és panaszokról

I. KÖZÉRDEKŰ BEJELENTÉSEK

	Összesen	E b b ő l			
		lezárva		folya- matos	VE más szerv- hez
		meg- ala- pozott	alap- talan		
1. Állam elleni bűncselekményre utaló Ebből kiemelve a) kémkedés b) izgatás					
2. Államigazgatás, igazságszolgáltatás elleni bűncselekményekre utaló Ebből kiemelve a) hivatalos személy elleni erőszak					
3. Közbiztonság, közrend elleni bűncselekményre utaló Ebből kiemelve a) tiltott határátlépés b) közveszélyes munkakerülés c) garázdaság					
4. Népgazdaság elleni bűncselekményre utaló Ebből kiemelve a) üzérkedés b) deviza gazdálkodást sértő					
5. Személy elleni bűncselekményre utaló Ebből kiemelve a) emberölés					
6. Család, ifjúság, nemi erkölcs elleni bcs-re utaló Ebből kiemelve a) ifjúság elleni büntett					
7. Vagyon elleni bűncselekményre utaló Ebből kiemelve a) lopás b) sikkasztás c) csalás d) rablás					
8. Katonai bűncselekményre utaló					
9. Egyéb bejelentések					
ÖSSZESEN:					

II. JAVASLATOK

		Összesen	E b b ő l					
			lezárva			folya- matos	VE más szerv- hez	
			hasz- nosít- ható	nem hasz- nosít- ható	később hasz- nosít- ható			
BM-re vonatkozó								
E b b ő l	a) Államtitkárhoz tartozó szervek							
	b) I. Fcfség							
	c) III. Fcfség							
	d) IV. Fcfség							
	e) ORFK							
	f) Budapesti, megyei rendőr-főkapitányságok							
Nem a BM-re vonatkozó			X	X	X	X		

III. PANASZOK

		E b b ő l			
		Összesen	lezárva		VE más szerv- hez
			meg- ala- pozott	alap- talan	
1. BM beosztott intézkedésével kapcsolatos					
Ebből kiemelve					
a) bántalmazás					
b) kulturálatlanság					
c) szakszerűtlenség					
d) intézkedés elmulasztása					
2. BM dolgozó magánéletével összefüggő					
3. Egyéb panaszok					
ÖSSZESEN:					

IV. VEGYES

1. Írásban adott információk száma	
2. Intézkedés nélkül irattárba helyezett beadványok száma	
3. Névtelen levelek száma	
4. Tárgyidőszakban érkezett beadványok száma	
5. Lezárva az előző időszakból visszamaradt folyamatos ügyekkel együtt összesen	
6. Záráskor a folyamatos ügyek száma	
7. Félfogadás során megjelent összesen	

T Á J E K O Z T A T Ó
a statisztikai lapok kitöltéséhez

I. Közérdekű bejelentések című kimutatáshoz:

1. „Az állam elleni bűncselekmények” rovatainál a Btk. IX. és X. fejezeteihez;
2. „Az államigazgatás és az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények” rovatainál a Btk. XI. fejezetéhez;
3. „A közbiztonság és a közrend elleni bűncselekmények” rovatainál a Btk. XII. fejezetéhez;
4. „A népgazdaság elleni bűncselekmények” rovatainál a Btk. XIII. fejezetéhez;
5. „A személy elleni bűncselekmények” rovatainál a Btk. XIV. fejezetéhez;
6. „A család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények” rovatainál a Btk. XV. fejezetéhez;
7. „A vagyon elleni bűncselekmények” rovatainál a Btk. XVI. fejezetéhez;
8. „A katonai bűncselekmények” rovatánál a Btk. XVII. fejezetéhez tartozó bűncselekményekkel kapcsolatos bejelentéseket kell feltüntetni.
9. Az „egyéb” bejelentések rovatainál kell feltüntetni a szabálysértéseket és más jellegű bejelentéseket. Egyes fejezeteknél egy-két bűncselekmény kategória lett kiemelve, amelyeket az adott bűncselekmény fejezeten belül az „összesen” rovatban szerepeltetni kell.

A beadványok vizsgálatának és lezárásának bontása a statisztikában:

- a) Az „összesen” rovatba kerül beírásra a megalapozott, alaptalan, a folyamatos és a végleg eredetben más szervhez továbbított beadványok száma.
- b) A „megalapozott” rovatba kerül beírásra azoknak a beadványoknak a száma, amelyet megvizsgáltak, lezártak és a vizsgálat folyamán megállapítást nyert, hogy a bejelentés a valóságnak megfelelő adatokat tartalmaz.
- c) Az „alaptalan” rovatba kerül beírásra a valóságnak nem megfelelő adatokat tartalmazó, vagy nem bizonyítható megvizsgált és lezárt beadványok száma.
- d) A „folyamatos” rovatba kerül beírásra a vizsgálat alatt álló, a tárgyidőszak alatt nem befejezett beadványok száma.

- e) A „végleg eredetben” rovatba azokat a beadványokat kell beírni, amelyeket a tárgyidőszak alatt hatáskörileg más BM szervhez, vagy állami államigazgatási szervhez továbbítottak.

II. Javaslatok című kimutatáshoz:

1. A „BM”-re vonatkozó összesen rovatba kerül beírásra az (a—f)-ig felsorolt szervekhez tartozó javaslatok száma.
2. Az a-tól f-ig összesen rovatok tartalmazzák szakterületenként a hasznosítható, nem hasznosítható, később hasznosítható, folyamatos és végleg eredetben megküldött javaslatok számát.
  - a „hasznosítható” rovatba kerül beírásra azoknak a javaslatoknak a száma, amelyeket a szervek megvizsgáltak és gyakorlatban alkalmazni tudnak;
  - a „nem hasznosítható” rovatba kerül beírásra azoknak a javaslatoknak a száma, amelyeket a felsorolt szervek megvizsgáltak, de nem tudnak hasznosítani;
  - a „később hasznosítható” rovatba kerül beírásra azoknak a javaslatoknak a száma, amelyek ugyan hasznosíthatóak, de jelenleg fejlesztési és egyéb okok miatt nem valósíthatók meg;
  - a „folyamatos” rovatba kerül beírásra azoknak a javaslatoknak a száma, amelyek a záraskor elbírálás alatt állnak;
  - a „VE más szervhez” rovatba kerül beírásra azoknak a javaslatoknak a száma, amelyeket a BM más illetékes szervéhez elbírálás céljából továbbítottak.
3. A „nem BM-re vonatkozó” javaslatok összesen rovatába kerülnek beírásra azok a javaslatok, amelyek a BM valamelyik szervéhez érkeztek, de abban nem illetékesek dönteni, állást foglalni, így más állami, államigazgatási szervhez végleg eredetben továbbították.
4. A BM Központi Panaszirodához érkezett javaslatokat annál a BM szervnél kell feltüntetni, ahová továbbították.

III. Panaszok című kimutatáshoz:

1. „BM beosztottak intézkedésével” kapcsolatos panaszok rovatába az (a—d) alpontokban felsorolt beosztottak intézkedései ellen irányuló panaszokat kell feltüntetni.
2. A „BM dolgozó magánéletével összefüggő” panaszok rovatába azokat a panaszokat kell feltüntetni, amelyeket a személyi állomány szolgálaton kívül — lakókörnyezetében, családi életében, más egyéb helyen történő — magatartásában, viselkedésében kifogásolnak.

3. „Egyéb” panaszok rovatába azokat a panaszokat kell feltüntetni, amelyek a fenti kategóriákba nem sorolhatók, de panasznak minősülnek és a BM hatáskörében kell eljárni.

IV. Vegyes című kimutatáshoz:

1. „Írásban adott információk” című rovatba kerül beírásra azoknak a beadványoknak a száma, amelyek érdemi intézkedést nem igényelnek, de írásban felvilágosítást kell adni (pl.: aziránt érdeklődnek, hogy milyen módon lehet megszerezni a magyar állampolgárságot, vagy milyen okmányok szükségesek a névváltoztatáshoz stb.).
2. „Intézkedés nélkül irattárba helyezett beadványok” című rovatba kerülnek beírásra, azok az ismert idegbetegek által írt konkrétum nélküli, vagy zavaros tartalmú beadványok, amelyekben intézkedni nem kell.
3. „Névtelen beadványok” című rovatba kerülnek beírásra a név nélkül, vagy fiktív névvel ellátott beadványok, akár történt a beadványok alapján intézkedés, akár nem.
4. „Tárgyidőszakban érkezett beadványok” című rovatba kerül beírásra:
  - I. közérdekű bejelentések összesen rovata,
  - II/1. BM-re vonatkozó javaslatok összesen rovata,
  - II/2. nem BM-re vonatkozó javaslatok összesen rovata,
  - III. panaszok összesen rovata,
  - IV/1. írásban adott információk száma,
  - IV/2. intézkedés nélkül irattárba helyezett beadványok száma,
  - IV/3. névtelen beadványok száma.
5. „Lezárva az előző időszakból visszamaradt folyamatos ügyekkel együtt összesen” rovatba kerül beírásra:
  - előző időszak zárásakor folyamatos ügyek száma,
  - a tárgyidőszakban érkezett beadványok száma a zárásakor folyamatos ügyek száma levonásával.
6. „Zárásakor a folyamatos ügyek” rovatába kerül beírásra a tárgyidőszakban érkezett, de még le nem zárt bejelentések, javaslatok és panaszok száma.
7. „Ügyfélfogadás során megjelent” című rovatba kerül beírásra, azoknak az állampolgároknak a száma, akik személyesen megjelentek BM szerveinknél — akár BM-hez tartozó ügyben, akár nem — és ott közérdekű bejelentést, javaslatot, panaszt tettek, vagy felvilágosítást (tanácsot) kértek.

1977. ÉVI I. TÖRVÉNY

A közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról

Az állampolgárok közérdekű bejelentéseikkel és javaslataikkal elősegítik a társadalmi viszonyok fejlesztését, a szocialista törvényesség erősítését, a társadalmi tulajdon védelmét és a közéleti tisztaság biztosítását. A panaszok törvényes elintézése segíti a jogos egyéni érdekek érvényrejuttatását. A közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok előterjesztése és elintézése része a szocialista demokratizmusnak.

Ezért az Országgyűlés a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok egységes intézése, az állampolgárok törvényes érdekeinek hatékonyabb védelme érdekében a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. § A törvény célja, hogy az állampolgárok közérdekű bejelentéseinek, javaslatainak és panaszainak előterjesztését, vizsgálatát és érdemi elintézését egységesen szabályozza.

2. § A közérdekű bejelentéseket, javaslatokat és panaszokat e törvény szerint kötelesek elintézni:

- a) az állami szervek, vállalatok, intézetek, intézmények,
- b) a szövetkezetek és azok érdekképviselői szervei (a továbbiakban: szövetkezetek),
- c) az egyesületek,

- d) a kisiparosok és magánkereskedők érdekképviselői, illetőleg felügyeleti szervei,
- e) egyéb, hatóságilag engedélyezett tevékenységet folytató személyek felügyeleti szervei.

3. § A társadalmi szervezetek — e törvény elveinek megfelelően — maguk állapítják meg a hozzájuk benyújtott közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok elintézésének szabályait.

II. Fejezet

KÖZÉRDEKŰ BEJELENTÉS, JAVASLAT

A közérdekű bejelentés, javaslat benyújtása és megvizsgálása

4. § (1) A közérdekű bejelentés olyan körülményre, hibára vagy hiányosságra hívja fel a figyelmet, amelynek orvoslása, illetőleg megszüntetése a közösség vagy az egész társadalom érdekét szolgálja. Felhívhatja a figyelmet olyan magatartásra, vagy tényre is, amely jogszabályba ütközik, vagy ellentétes a szocialista erkölccsel, a szocialista gazdálkodás elveivel, illetőleg más módon sérti vagy veszélyezteti a társadalom érdekét.

(2) A közérdekű javaslat társadalmilag hasznos cél elérésére irányuló kezdeményezés.

(3) A közérdekű bejelentés javaslatot is tartalmazhat.

5. § (1) A közérdekű bejelentést és javaslatot szóban vagy írásban lehet megtenni az elintézésre ügykör szerint hivatott szervhez (2. §).

(2) Ez a szerv a nagyobb jelentőségű közérdekű bejelentés elintézéséről felettes szervét tájékoztatni köteles.

(3) Ha a közérdekű bejelentés személyre vonatkozik, a közvetlen felettes jár el.

(4) A közérdekű bejelentés és javaslat vizsgálatát és elintézését a felügyeletet ellátó szerv, a népi ellenőrzési bizottság, illetőleg az ügyészség — a rájuk vonatkozó jogszabályok szerint — mindenkor magához vonhatja a vizsgálatot végző szervtől.

6. § Ha a közérdekű bejelentést, illetőleg javaslatot nem az elintézésre hivatott szervhez tették meg, azt nyolc napon belül

oda át kell tenni. Az áttételről a bejelentőt, illetve javaslattevőt egyidejűleg értesíteni kell.

7. § Az elintézésre hivatott szerv a közérdekű bejelentőt és javaslattevőt meghallgatja, ha azt a bejelentés tartalma szükségessé teszi.

8. § A közérdekű bejelentés, illetőleg javaslat érdemi elintézésében nem vehet részt az, akitől az ügy elfogulatlan elintézése nem várható.

Intézkedések

9. § (1) A közérdekű bejelentést, illetőleg javaslatot az elintézésre hivatott szerv köteles az ügy megvizsgálása és a tényállás megállapítása alapján elintézni.

(2) A korábbival azonos tartalmú ismételt, továbbá a névtelen bejelentés vizsgálata mellőzhető.

10. § (1) A közérdekű bejelentések és javaslatok vizsgálatában és elintézésében eljáró és közreműködő szervek kötelesek az ügy érdemi vizsgálása érdekében haladéktalanul megtenni a szükséges intézkedést.

(2) A közérdekű bejelentéseket, illetőleg javaslatokat általában harminc napon belül el kell bírálni.

(3) Ha a vizsgálat előreláthatólag hosszabb ideig tart, erről a bejelentőt (javaslattevőt) harminc napon belül tájékoztatni kell az elintézés várható időpontjának közlésével.

11. § (1) Az elintézésre hivatott szerv a vizsgálat befejezésekor a tett intézkedésről vagy annak mellőzéséről köteles a bejelentőt (javaslattevőt) írásban haladéktalanul értesíteni. Az állásfoglalás indokait is közölni kell.

(2) Az írásbeli értesítés mellőzhető, ha az elintézésről a bejelentőt (javaslattevőt) szóban tájékoztatták és a tájékoztatást tudomásul vette.

12. § A közérdekű bejelentés alapján — ha alaposnak bizonyul — gondoskodni kell

a) a közérdeknek megfelelő állapot helyreállításáról vagy az egyébként szükséges intézkedések megtételéről;

b) a feltárt hibák okainak megszüntetéséről;

- c) az okozott sérelem orvoslásáról, továbbá
- d) indokolt esetben a felelősségre vonás kezdeményezéséről.

13. § (1) Az elintézésre hivatott szervek kötelesek gondoskodni arról, hogy a hasznos közérdekű javaslatok megvalósuljanak. Ennek érdekében kötelesek hatáskörükben intézkedni, illetőleg az arra illetékes szerveknél intézkedést kezdeményezni.

(2) Ha a közérdekű javaslat hasznos, de a népgazdasági vagy a helyi fejlesztési lehetőségek, vagy más alapos okok miatt egyelőre nem valósítható meg, erről a javaslattevőt tájékoztatni kell.

A közérdekű bejelentést, javaslatot tevő és az érdekelt védelme

14. § (1) Ha a bejelentőt (javaslattevőt) munkaviszonya, szövetkezeti vagy más tagsági viszonya körében vagy egyébként hátrány éri amiatt, hogy a közérdekkel ellentétes tevékenységre (mulasztásra) hívta fel a figyelmet, a hátrányt okozó szerv köteles a törvényes állapotot azonnal helyreállítani. Gondoskodni kell arról, hogy a hátrányt szenvedett személy megfelelő elégtételt kapjon, és az ügyből eredő anyagi kárát is megtérítsék. Szűkség esetén erről a felettes (felügyeleti) szerv gondoskodik.

(2) A felettes (felügyeleti) szerv fegyelmi vétség vagy büncselekmény alapos gyanúja esetében megállapításait haladéktalanul közli az illetékes hatósággal; kezdeményezheti kártérítési eljárás megindítását is.

15. § (1) A közérdekű bejelentést (javaslatot) tevő kérheti, hogy az eljárás során ne fedjék fel személyét. Ennek a kérelemnek — ha a vizsgálat eredményessége mást nem kívánt — eleget kell tenni.

(2) Ha a vizsgálat érdeke megkívánja, hogy a bejelentést tevő személyét felfedjék, erről őt minden esetben előzetesen tájékoztatni kell.

(3) Ha nyilvánvalóvá vált, hogy a bejelentő rosszhiszeműen járt el — a felettes szerv vezetőjének előzetes hozzájárulásával, illetőleg a további eljárás kezdeményezésére jogosult személy kérelmére —, fel kell fedni kilétét.

(4) Az elintézésre hivatott szerv vezetője a (3) bekezdésben foglaltak esetében köteles a megfelelő (fegyelmi vagy büntető) eljárást kezdeményezni, vagy az eljárás megindításának lehetőségéről az érdekeltet tájékoztatni.

16. § Az illetékes miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője), a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnöke, továbbá a tanácsi felügyelet és irányítás alá tartozó szervek tekintetében a fővárosi, illetve a megyei tanács elnöke felfüggesztheti állásából azt, aki a törvényes állapot helyreállítására irányuló köteleességének nem tesz eleget.

III. Fejezet

PANASZ

A panasz megvizsgálása

17. § (1) A panasz olyan kérelem, amely egyéni jogsérelem vagy érdeksérelem megszüntetésére irányul és elintézése nem tartozik más, jogilag szabályozott — így különösen bírósági, államigazgatási, munkaügyi (szövetkezeti) döntőbizottsági — eljárásra.

(2) A panasz benyújtására és elintézésére e törvény II. Fejezetében meghatározott rendelkezések — a következő eltérésekkel — irányadók.

18. § (1) Ha a panasz valamely szerv tevékenysége (mulasztása) ellen irányul, a panaszt az érintett szerv vezetője vizsgálja meg és intézi el.

(2) A szerv vezetőjének vagy más eljáró dolgozójának magatartása ellen irányuló panaszt a közvetlen felettes intézi el.

(3) Ha a panasztevő az intézkedést nem tartja kielégítőnek, kérelmére a panaszt — felülvizsgálat keretében — a felettes szerv intézi el. A felettes szerv intézkedése ellen további panasznak nincs helye.

(4) A kisiparos, illetőleg a magánkereskedő elleni panaszt az érdekképviselőti, illetőleg a felügyeleti szerv intézi el.

(5) Az egyéb, hatóságilag engedélyezett tevékenységet folytató személy elleni panaszt a felügyeleti szerv intézi el.

19. § (1) A panaszt a lehető legrövidebb idő alatt, de legkésőbb a benyújtástól számított harminc napon belül el kell intézni.

(2) Az eljáró szerv vezetője az (1) bekezdés szerinti határidőt — indokolt esetben — egy ízben legfeljebb harminc nappal meghosszabbíthatja. Erről a panasztevőt értesíteni kell.

(3) A panasz elintézéséről a felettes szervet nem kell tájékoztatni.

Intézkedések

20. § Ha a panasz alapos

- a) szerv tevékenysége vagy mulasztása által okozott — más eljárásban nem orvosolható — sérelem esetén az intézkedés hatálytalanításáról (megváltoztatásáról), illetőleg a mulasztás pótlásáról kell gondoskodni;
- b) a szerv vezetőjének, más eljáró dolgozójának magatartása ellen irányuló panasz alapján — a munkaviszony, illetőleg a szövetkezeti vagy más tagsági viszony keretében rendelkezésre álló eszközök alkalmazásával — intézkedni kell, hogy a kifogásolt magatartás ne forduljon többé elő és, hogy indokolt esetben az eljáró személyt felelőségre vonják.

21. § (1) A panasz vizsgálata mellőzhető a 9. § (2) bekezdésében említett eseteken kívül akkor is, ha a panasztevő a sérelmezett tevékenységről (mulasztásról) való tudomásszerzéstől számított hat hónap után terjesztette elő a panaszát.

(2) A tudomásszerzéstől számított egy éven túl előterjesztett panaszt érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani.

IV. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

22. § (1) Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (rövidítve: Áe) 13. §-ának (1) bekezdésében, 14. §-ának (1) bekezdésében, 49. §-ának (1) bekezdésében, 64—66. §-ában és a 64. § előtti címben a „panasz”, illetőleg az „államigazgatási panasz” kifejezés helyébe a „felülvizsgálati kérelem” kifejezés lép.

(2) Az Áe 62. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„62. § Az államigazgatási szerv az államigazgatási eljárásban okozott sérelmeket a fellebbezési eljáráson kívül — a felügyelet során, illetőleg a felülvizsgálati kérelem alapján — a jelen fejezet rendelkezései szerint köteles orvosolni.”

(3) Az Áe 64. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A felülvizsgálati kérelmet az előterjesztéstől számított hatvan napon belül el kell intézni.”

(4) Az Áe 69. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az eljáró államigazgatási szerv — a felügyelet során, a felülvizsgálati kérelem alapján — a sérelem orvoslása érdekében a határozatot megsemmisítheti vagy megváltoztathatja.”

(5) Az Áe 67. és 68. §-a, 70. §-ának (1) bekezdése, továbbá 71. §-a hatályát veszti.

23. § (1) Jogszabályban a „panasz” elnevezés — a (2) bekezdésben foglalt kivétellel — csak az e törvény szerinti panaszra használható. A „panasz” kifejezés helyébe a (2) bekezdésben nem említett jogszabályokban a „felülvizsgálati kérelem”, az 1972. évi V. törvény 13. §-ának (2) bekezdésében pedig a „törvényességi kérelem” kifejezés lép.

(2) Ez a törvény nem érinti a büntető, a büntetésvégrehajtási, továbbá a fegyveres erők és a fegyveres testületek szolgálati viszonyaira vonatkozó jogszabályokban a „panasz” kifejezés használatát.

24. § (1) Ez a törvény a kihirdetése napján lép hatályba; rendelkezéseit a hatálybalépést követően benyújtott közérdekű bejelentésekre, javaslatokra és panaszokra kell alkalmazni.

(2) E törvény végrehajtásáról a Minisztertanács gondoskodik.

LOSONCZI PÁL s. k.,
a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
elnöke

CSETERKI LAJOS s. k.,
a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
titkára

INDOKOLÁS

a közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról szóló
törvényjavaslatához

ALTALÁNOS INDOKOLÁS

A Magyar Népköztársaságban minden állampolgárnak az Alkotmányban biztosított joga, hogy részt vegyen a közügyek intézésében; egyben kötelessége, hogy közmegbízását lelkiismeretesen teljesítse. Az állampolgárok az állami és a társadalmi szervezeteknek közérdekű javaslatokat tehetnek, melyeket érdemben el kell bírálni. Az állami és társadalmi rend védelme, a társadalmi érdekeknek és az állampolgárok jogos egyéni érdekeinek érvényre juttatása végett — a közérdekű javaslatokon kívül — minden állampolgár közérdekű bejelentést, valamint panaszt is előterjeszhet.

Társadalmunk fejlesztésének elsőrendű követelménye a szocialista demokrácia mind teljesebb kibontakoztatása. Hazánkban valamennyi állami és szövetkezeti szervnek, valamint társadalmi szervezetnek, minden tisztségviselőnek és ügyintézőnek a társadalom fejlődését kell szolgálnia. A tömegek növekvő részvétele a hatalom gyakorlásában, a közéleti demokrácia további kiterjesztése elősegíti a törvények következetes érvényre juttatását, az állami, vállalati, szövetkezeti szervek munkájának javítását, továbbá mindennemű bürokratizmus, a szocializmustól idegen jelenség visszaszorítását.

E folyamat további kibontakoztatását segíti elő a törvényjavaslat az általa szabályozott területen. A társadalom fejlődési igényeinek és követelményeinek megfelelően a jog eszközeivel is hozzájárul a közügyek intézésének, az állampolgárok és a tisztségviselők felelősségtudatának erősítéséhez.

A közérdekű bejelentésekre, javaslatokra és panaszokra vonatkozó hatályos rendelkezéseket az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény tartalmazza. Ennek a törvénynek a rendelkezései azonban főleg a hatósági ügyekkel foglalkozó szervek eljárását tartják szem előtt.

Társadalmi és gazdasági viszonyaink fejlődése, az állampolgárok fokozódó közéleti tevékenysége, állami, gazdasági szerveink munkájának magasabb szintre emelése, a szolgáltatások

íránti igények megnövekedése szükségessé teszi a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok intézésére vonatkozó — csaknem két évtizeddel ezelőtti — szabályozás korszerűsítését új törvény megalkotásával.

A törvényjavaslat — amint az már a címéből megállapítható — különbséget tesz a közérdekű bejelentés, a javaslat és az egyéni sérelem orvoslását szolgáló panasz között.

Egységesen szabályozza az állampolgárok közérdekű bejelentéseinek, javaslatainak és panaszainak előterjesztését, vizsgálatát és érdemi elintézését, hatékonyabban védi a javaslattevő állampolgárokat. Ugyanakkor gátat kíván vetni az alaptalan, fellelőtlen bejelentéseknek, panaszoknak.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

I. Fejezet

Általános rendelkezések

1. A törvényjavaslat e fejezete a törvény céljáról és hatályáról rendelkezik. A törvényjavaslat a célt abban jelöli meg, hogy az állampolgárok közérdekű bejelentéseinek, javaslatainak és panaszainak előterjesztését, vizsgálatát és érdemi elintézését egységesen, vagyis nemcsak az államigazgatás területére vonatkozóan, hanem az állami és a gazdasági élet egészére kiterjedően szabályozza.

A törvényjavaslat azért tesz csupán az állampolgárokról említést, mert ha szocialista szervezet vagy más jogi személy tesz közérdekű bejelentést vagy javaslatot, annak vizsgálata és elintézése nem ennek a törvénynek alapján történik, hanem azt jelzésnek (szignalizációnak) kell tekinteni, és az arra irányadó szabályok szerint kell eljárni (1. §).

2. A törvényjavaslat alapján intézi el a közérdekű bejelentéseket, javaslatokat és panaszokat valamennyi állami szerv, szövetkezet, egyesület. Ugyanígy járnak el a kisiparosok és magánkereskedők érdekképviselői szervei is. A társadalmi szervezetek — e törvényjavaslat rendelkezéseit figyelembe véve — maguk jogosultak megállapítani a hozzájuk érkező közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok elintézésének szabályait. Ha a társadalmi szervezet állami feladatkörben jár el, pl. társadalombiztosítási ügyek intézésénél, abban az esetben a törvényjavaslat szabályait kell alkalmazni (2—3. §).

II. Fejezet

Közérdekű bejelentés, javaslat

1. A közérdekű bejelentésnek az a rendeltetése, hogy olyan körülményre, hibára vagy hiányosságra hívja fel az illetékes szerv figyelmét, amelynek orvoslásához, illetőleg megszüntetéséhez, a kisebb vagy nagyobb közösségnek, adott esetben az egész társadalomnak érdeke fűződik. A közérdekű bejelentés általában valamilyen visszás vagy éppen jogellenes jelenségre vagy magatartásra mutat rá, a közérdekű javaslat viszont valamilyen társadalmilag hasznos gazdasági, kulturális, igazgatási vagy egyéb cél elérésére irányuló kezdeményezést foglal magában. A közérdekű bejelentés és javaslat össze is fonódhat, mert megtörténhet, hogy a közérdekű bejelentés valamilyen konkrét visszás jelenség feltárása mellett javaslatot is tartalmaz (4. §).

2. Mind a közérdekű bejelentést, mind a javaslatot akár írásban, akár szóban elő lehet terjeszteni ahhoz a szervhez, amely az elintézésre ügykör szerint hivatott. Ha az előterjesztést más szerv kapja, az nyolc napon belül továbbítja az elintézésre hivatott szervhez és erről az érdekelt személyt írásban tájékoztatja. Ha a közérdekű bejelentés, illetőleg javaslat előterjesztése szóban történt, az áttételről nem szükséges írásbeli értesítést adni.

A közérdekű bejelentés és javaslat elintézése egyaránt az ügykör szerint hivatott szerv, a személyre vonatkozó közérdekű bejelentés elintézése pedig a Munka Törvénykönyve szerint meghatározott közvetlen felettes hatáskörébe tartozik. E főszabály alól kivétel az, hogy a közérdekű bejelentés és javaslat vizsgálatát és elintézését a felügyeletet ellátó szerv, a népi ellenőrzési bizottság, illetőleg az ügyészség a vizsgálatot végző szervtől mindenkor, vagyis az eljárás bármely szakaszában magához vonhatja.

Fontos garanciális rendelkezés, hogy a vizsgálatot végző szerv a nagyobb jelentőségű közérdekű bejelentés elintézéséről annak eredményétől függetlenül tájékoztatja a felettes szervét. Azt, hogy a közérdekű bejelentés mikor nagyobb jelentőségű, az eset összes — személyi és egyéb — körülményeinek mérlegelése alapján lehet csak eldönteni (5—6. §).

3. Előfordul, hogy a bejelentő vagy a javaslattevő igényt tart személyes meghallgatására, bár a legtöbb esetben erre nincs szükség. Ezért a törvényjavaslat az elintézésre hivatott szervre bizza annak megítélését, hogy a bejelentőt (a javaslattevőt) meghallgatja-e. Meghallgatásra akkor kerül sor, ha az ügy jellege,

a bejelentés, illetőleg a javaslat tartalma azt szükségessé teszi a tények megállapítása, és így az ügy elbírálásának eredményessége érdekében.

A bejelentés, illetőleg a javaslat tárgyilagos elbírálásának nélkülözhetetlen feltétele az is, hogy az ügyintéző elfogulatlan legyen. A törvényjavaslat kizárja az ügy elintézéséből azt, akinél ez a feltétel nem áll fenn. Nem várható elfogulatlan döntés pl. attól, aki a bejelentőnek vagy javaslattevőnek hozzátartozója, vagy aki az ügy kimenetelében személyében is érdekelt közvetlenül vagy közvetett módon (7—8. §).

4. A közérdekű bejelentés és javaslat megvizsgálása alapján az eljáró szerv többféle intézkedést tehet az ügy gyors és hatékony elbírálása, a helytálló bejelentés alapján a közérdeknek megfelelő állapot helyreállítása, valamint a célszerű és hasznos javaslatok megvalósítása érdekében (13. §).

A törvényjavaslat szerint mellőzni lehet a korábbival azonos tartalmú, továbbá a névtelen bejelentés vizsgálatát. A korábbival azonos tartalmú bejelentéssel esik egy tekintet alá az az eset is, amikor a bejelentő egyidejűleg több szervhez teszi meg a bejelentését és azt az elintézésre hivatott szerv egyszer érdemben megvizsgálta. Megkülönböztetett gondossággal kell a névtelen bejelentés vizsgálatának elrendelését kezelni, és arra csak akkor kerülhet sor, ha az összes körülmény mérlegelése alapján alaposan feltételezhető, hogy a bejelentésben foglaltak megfelelnek a valóságnak. Ilyen módon is arra kell nevelni az állampolgárokat, hogy a bejelentéseikben foglaltakért nyíltan is vállalják a felelősséget (9. §).

A közérdekű bejelentések és javaslatok vizsgálatában és elintézésében mind az eljáró, mind a közreműködő szervek kötelesek a szükséges — érdemi és közbeeső — intézkedéseket haladéktalanul megtenni. A közérdekű bejelentéseket, illetőleg javaslatokat általában a beérkezéstől számított harminc napon belül kell elbírálni. Fontos rendelkezése a törvényjavaslatnak az, hogy az elintézésre hivatott szerv a vizsgálat befejezésekor nem csupán a megtett intézkedésről vagy annak mellőzéséről köteles a bejelentőt vagy a javaslattevőt írásban haladéktalanul értesíteni, de az állásfoglalás indokait is közölnie kell. Az írásbeli értesítés csak akkor mellőzhető, ha az elintézésről a bejelentőt (javaslattevőt) szóban tájékoztatták, és ő a tájékoztatást tudomásul vette. Ha e két együttes feltétel közül bármelyik hiányzik, az írásbeli értesítés kötelező (10—11. §).

A közérdeknek megfelelő állapot helyreállításán, az okozott sérelmek orvoslásán felül gondoskodni kell a hibát előidéző, vétkeken eljáró vagy mulasztó személyek felelősségre vonásáról is. A felelősségre vonáson a fegyelmi, a polgári és a büntetőjogi felelősségre vonást egyaránt érteni kell (12. §).

5. A közérdekű bejelentő a közösség érdekében jár el, a társadalom érdekét szolgálja. Közismert azonban, hogy azok, akiknek a hibák vagy hiányosságok feltárásából közvetlenül hátrányuk származnék, igyekeznek a bejelentés elbírálását akadályozni, és ezt esetenként éppen a bejelentő elhallgattatásával, esetleg elmozdításával kívánják elérni. Ennek megakadályozása végett a törvényjavaslat a jószándékú bejelentőt hatékony védelemben részesíti. Ugyanez vonatkozik a közérdekű javaslatot tevő személyre is, mert adott esetben nem mindig egyszerű annak elhatárolása, hogy a bejelentés vagy javaslat megtételére nem éppen valakinek a hanyagsága, vétkes magatartása adott-e okot.

A bejelentő és a javaslattevő védelmét szolgálja az ő személyének titokban tartása is, feltéve, ha azt kifejezetten kéri. Kitévét csak olyan esetben kell felfedni, ha azt az ügy elbírálása szükségessé teszi (pl. további vizsgálatoknál a bejelentő meghallgatása, szembesítése a felelős személyekkel stb.).

Ha azonban a bejelentővel szemben mégis hátrányos következményekkel járó intézkedést alkalmaztak (pl. alacsonyabb munkakörbe helyezték vagy elbocsátották) ezt a hátrányt meg kell szüntetni, és a törvényes állapotot helyre kell állítani (állásába visszavenni, ki nem fizetett munkabérét kifizetni, egyéb esetleges kárát megtéríteni stb.), és neki megfelelő elégtételt kell adni (pl. nyilvánosságra kell hozni, hogy az ő eljárása volt helyes és törvényszerű).

A bejelentő (javaslattevő) védelmét szolgálja a törvényjavaslatnak az a rendelkezése is, amely szerint az illetékes miniszter (fővárosi, megyei tanács elnöke) állásából felfüggeszti azt az intézkedésre köteles személyt, aki a törvényes állapot helyreállítására iránti kötelességének nem tesz eleget (pl. a jogtalanul elbocsátott dolgozót nem veszi vissza, elégtételt nem szolgáltat stb.).

Gyakori tapasztalatok mutatják, hogy — bár jóvátételre van szükség — a munkáltatók sok esetben nem indítják meg a kártérítés iránti eljárást azzal a dolgozóval szemben, aki a hibás intézkedést tette, vagy aki miatt hibás intézkedésre került sor. Ez

pl. olyankor fordul elő, amikor a bejelentőt (javaslattevőt) indokolatlanul alacsonyabb munkakörbe sorolták vagy elbocsátották, és visszavétele után ki kell fizetni részére a hátralékos munkabérért. A hátrányt okozó dolgozó ezért a Munka Törvénykönyve szerint felel, és nem lehet engedni azt, hogy ez alól a felelősség alól mentesüljön. A javaslat ezért kifejezetten utal arra, hogy a felettes (felügyeleti) szerv indítványozhatja a kártérítési eljárás megindítását.

Mindez természetesen csak olyan személyre vonatkozik, akinek a bejelentése vagy javaslata alapos és indokolt volt. Ha a bejelentés rosszhiszemű vagy éppen bűncselekményt valósított meg (pl. hamis vád, rágalmozás stb.), vele szemben a törvény szigorával kell eljárni. Az eset súlyosságától függően meg kell tehát indítani a fegyelmi eljárást, büntető feljelentést kell tenni, illetőleg eljárást kell indítani ellene az okozott kár megtérítésére stb. (14—16. §).

A törvényjavaslat tehát csak az alapos közérdekű bejelentést, javaslatot tevőt védi a korábbinál hatékonyabban, az alaptalan bejelentővel, javaslattevővel szemben viszont megfelelő eljárást tesz lehetővé. Ez más oldalról azt jelenti, hogy a törvényjavaslat fokozza az olyan érdekeltek védelmét, akikkel szemben rosszhiszemű, alaptalan vagy indokolatlan bejelentést tettek. Ez a védelem — a 17. § (2) bekezdésében levő utaló rendelkezés következtében — a rosszhiszemű, alaptalan panaszok esetén is megilleti az érdekelt személyeket. Minthogy így a jogi védelem két irányban is fokozódik, a 14—16. §-ban foglalt rendelkezések címe mind a közérdekű bejelentést és javaslatot tevőnek, mind pedig az érdekeltnek a védelmét kiemeli.

III. Fejezet

Panasz

1. A panasz fogalmát a jogszabályok nem egyértelműen használják, de az állampolgárok sem mindig jelölik meg pontosan, hogy beadványukat milyen eljárásban, milyen célból nyújtották be. Ebből következik az is, hogy a panasz elnevezést ma olyan jogorvoslatokra is alkalmazzák, amelyek valamely eljárásban már szabályozva vannak, sőt amelyeket az adott jogszabály pontosan megjelöl (pl. szabályozza a benyújtási határidőt, feltételeket); így pl. panaszként jelölik meg sokszor magát a felleb-

bezést, az új eljárás megindítására irányuló beadványt vagy a törvényességi óvás kezdeményezése iránti kérelmet.

A panasznak mint egyéni érdeksérelem orvoslására irányuló kérelemnek ez a mindeddig pontosan meg nem határozott fogalma okozta azt is, hogy a panaszok száma igen jelentős. Emellett a különféle sérelem orvoslását kérő beadvánnyal több olyan szerv is foglalkozott, amelynek ez nem tartozik hatáskörébe. Sokszor éppen az a szerv nem kapta meg idejében a beadványt, amelynek pedig feladata lett volna annak elbírálása és a hatékony, gyors elintézés.

Mindezt megoldja a törvényjavaslat. Ha tehát a panasz olyan eljárásban hozott határozat vagy intézkedés ellen irányul, amelyre egy adott eljárás már megfelelő jogorvoslatot ismer — pl. fellebbezés, perújítás, új eljárás vagy törvényességi felülvizsgálat stb. — a beadványt erre az eljárásra irányítja, és annak szabályai szerint rendeli az elbírálást. Ugyanakkor a törvényjavaslat nem érinti azt az általános szabályt, amely szerint az állampolgárra nem lehet hátrányos, hogy beadványát minek nevezi, mert a beadványt a benne foglalt kérelem érdemi tartalma szerint bírálják el.

Az említett eljárásokat a törvényjavaslat „jogilag szabályozott eljárások”-ként jelöli meg. Ilyen eljárás több is van [pl. a bírósági és az államigazgatási eljárás mellett a munkaügyi (szövetkezeti) döntőbizottsági, a szabálysértési, a devizahatósági stb. eljárás]. Az említett eljárások alá tartozó beadványt az illetékes szervhez kell áttenni, és annak keretében kell elbírálni, akár rendes, akár rendkívüli jogorvoslatnak lenne helye. Ilyen eljárások során tehát a törvényjavaslatban megjelölt panasz eljárás nem alkalmazható.

A törvényjavaslatban szabályozott panasz eljárással éppen ezért olyankor kerülhet sor, amikor nincs jogilag szabályozott eljárás, és egyéni sérelem orvoslásáról van szó. Ez az egyéni sérelem lehet akár az ügy érdemében tett intézkedés, akár pedig az ügyintéző magatartása által okozott sérelem.

A panasz benyújtására és elintézésére — bizonyos eltérésekkel — a törvényjavaslat II. Fejezetében meghatározott rendelkezések irányadók. Ebből következik, hogy a panaszt is szóban vagy írásban lehet megtenni az elintézésre ügykör szerint hivatott szervhez, és a panasz esetében is alkalmazni kell az áttételre, a meghallgatásra és az összeférhetetlenségre vonatkozó rendelkezéseket (17. §).

2. A panasz intézésének szabályai aszerint alakulnak, hogy mi a tárgya a panasznak. A panasz irányulhat valamely szerv tevékenysége (mulasztása) vagy pedig a szerv vezetőjének, illetőleg más dolgozójának magatartása ellen. Az első esetben a panaszos a szerv által meghozott döntés érdemét kifogásolja, a második esetben viszont a vele szemben tanúsított bánásmódot teszi szóvá.

A szerv tevékenysége (mulasztása) ellen irányuló panaszt az érintett szerv vezetője, a szerv vezetőjének vagy más eljáró dolgozójának magatartása ellen irányuló panaszt pedig a Munka Törvénykönyve szerinti közvetlen felettes vizsgálja meg és intézi el. Az „érintett szerv” kifejezésen az országos hálózattal rendelkező vagy több önálló egységből álló intézmény esetében ezeket az önálló egységeket is érteni kell. Megtörténhet, hogy a panaszos az érdemi döntést is és az irányában tanúsított bánásmódot is kifogásolja, ilyen esetben a panasz megvizsgálása és elintézése egységesen az érintett szerv vezetőjének joga és kötelessége (18—19. §).

3. A panasz tárgyának megfelelően különböznek a panasz alapján tehető intézkedések is. Ha a panasztevő az intézkedést nem tartja a maga számára kielégítőnek, kérelmére a panaszt — felülvizsgálat keretében — a felettes szerv intézi el. Ennek a szervnek az intézkedése ellen azonban már további panasznak nincs helye, hiszen a kétfokú elbírálás biztosítja a helyes döntést.

A panasz vizsgálata és érdemi elintézése nemcsak olyan esetben mellőzhető, ha az a már elbírált korábbival azonos tartalmú, vagy a panaszos nem nevezte meg magát, hanem akkor is, ha a panasztevő a sérelmezett tevékenységéről (mulasztásról) való tudomásszerzésétől számított hat hónap után terjesztette elő panaszát. A tudomásszerzéstől számított hat hónap után előterjesztett panasz vizsgálata vagy annak mellőzése az elintézésre hivatott szerv mérlegelésén múlik, de a tudomásszerzéstől számított egy év után előterjesztett panasz vizsgálatát minden esetben mellőzni kell. A törvényjavaslatnak ez a rendelkezése egyfelől az ügyek gyorsabb lezárását célozza, másfelől azon a tapasztalaton alapul, hogy a panaszok túlnyomó többségét a valószínű vagy vélt sérelem keletkezése után rövid időn belül előterjesztik (20—21. §).

IV. Fejezet

Záró rendelkezések

1. A közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról szóló törvény megalkotása szükségessé teszi az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény módosítását. E törvényből ui. el kell hagyni azokat a rendelkezéseket, amelyek a bejelentések, panaszok intézését szabályozzák, a jelenlegi „államigazgatási panasz” kifejezés helyett pedig célszerűbb az államigazgatási eljárásban a „felülvizsgálati kérelem” kifejezés használata. A törvényjavaslat egyrészről szabályozza, hogy a felülvizsgálati kérelmet az előterjesztéstől számított hatvan napon belül kell elintézni, másrészről pedig hatályon kívül helyezi az 1957. évi IV. törvénynek a közérdekű bejelentésre, javaslatra és panaszra vonatkozó rendelkezéseit (23. §).

2. A törvényjavaslat a jogrendszer egységesítése érdekében úgy rendelkezik, hogy jogszabályban a panasz elnevezés csak e törvény szerinti panaszra használható, és ennek a kifejezésnek a helyébe a jogszabályokban a „felülvizsgálati kérelem” kifejezés lép. Ez alól az általános szabály alól a törvényjavaslat két kivételt tesz. Az egyik az, hogy a Magyar Népköztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. törvényben említett panasz szó helyébe a „törvényességi kérelem” kifejezés lép. A másik, hogy a büntetőjogi (ideértve a büntető eljárásjogi), a büntetvégrehajtási, valamint a fegyveres erők, a fegyveres testületek szolgálati viszonyaira vonatkozó jogszabályokban érintetlenül hagyja az eddig alkalmazott panasz kifejezést (23. §).

3. A törvényjavaslat rendelkezéseit a hatálybalépést követően benyújtott közérdekű bejelentésekre, javaslatokra és panaszokra kell alkalmazni. Az ezután benyújtott beadványoknál feltétlenül szükséges, hogy az elintézésre hivatott szervek a közérdekű bejelentést, a javaslatot, illetőleg panaszt az új rendelkezéseknek megfelelően elhatárolják. A már korábban benyújtott ilyen beadványokat pedig úgy bírálják el, ahogy azt a korábbi jogszabályok elrendelték.

A javaslat a törvény végrehajtását a Minisztertanács feladatává teszi. A Minisztertanács határozza meg, hogy a végrehajtásról hogyan és milyen szervek útján gondoskodik (24. §).

A MINISZTERTANÁCS

11/1977. (III. 30.) számú

R E N D E L E T E

**a közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról szóló
1977. évi I. törvény végrehajtásáról**

A Minisztertanács a közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról szóló 1977. évi I. számú törvény (a továbbiakban: Tv) 24. §-ának (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

(A Tv 2. §-ához)

1. §

(1) A törvény alkalmazásában szövetkezet: a szövetkezeti társulás és a szövetkezeti vállalat is.

(2) Ahol a törvény felettes szervről szól, ennek a feladatát, az alábbi szervek látják el:

a) a magasabb szervezeti egység, ha a bejelentés az alacsonyabb szervezeti egységet vagy annak vezetőjét érinti,

b) a tanács (hivatal) elnöke, ha a bejelentés a tanács végrehajtó bizottságának (a továbbiakban: vb) szakigazgatási szervét (hivatalát) érinti,

c) az állami törvényességi felügyeletet ellátó tanács vb szakigazgatási szerve, ha a bejelentés a szövetkezet közgyűlését (küldöttgyűlését) vagy vezetőségét érinti.

(3) A törvény alkalmazásában a közvetlen felettest a Munka Törvénykönyve alapján kell meghatározni.

(4) A törvény alkalmazásában a kisiparosok és magánkereskedők, valamint egyéb hatóságilag engedélyezett tevékenységet folytató személyek felügyeleti szerve a tanács vb illetékes szakigazgatási szerve.

(A Tv 5. §-ához)

2. §

(1) A szóbeli bejelentést — kérelemre — az elintézésre hivatott szerv köteles írásba foglalni.

(2) A tanács vb szakigazgatási szerve — a tanács vb más szakigazgatási szervének hatáskörébe tartozó ügy kivételével —, valamint a népi ellenőrzés szerve a nála szóban előterjesztett közérdekű bejelentést, illetőleg javaslatot köteles írásba foglalni, akkor is, ha az elintézés nem tartozik a hatáskörébe.

3. §

(1) A felügyeletet ellátó szerv, a népi ellenőrzési bizottság, illetőleg az ügyészség maga dönti el, hogy a hozzá közvetlenül érkezett közérdekű bejelentést, illetőleg javaslatot saját hatáskörében vizsgálja-e meg, vagy azt az elintézésre hivatott szervhez továbbítja.

(2) A népi ellenőrzési bizottság és az ügyészség a hozzá érkezett közérdekű bejelentés, illetőleg javaslat megvizsgálására felhívhatja akár az elintézésre hivatott szervet, akár annak a felettes szervét. A szerv a vizsgálatot köteles lefolytatni és annak megállapításairól, valamint a megtett intézkedésről tájékoztatni a népi ellenőrzési bizottságot, illetőleg az ügyészséget.

4. §

Az elintézésre hivatott szerv vezetője, illetőleg az általa megbízott személy dönti el, hogy a bejelentést — tartalmától függően — közérdekű bejelentésként, javaslatként, vagy panaszként kell-e elintézni.

(A Tv 8. §-ához)

5. §

(1) Az ügyintéző a közvetlen felettesének köteles haladéktalanul bejelenteni, ha az ügyben elfogult. A bejelentés elmu-

lasztásáért vagy késedelmes teljesítéséért fegyelmi és anyagi felelősséggel tartozik.

(2) Az eljáró ügyintézőt a közvetlen felettes jelöli ki.

(A Tv 9. §-ához)

6. §

(1) A közérdekű bejelentések és javaslatok intézésére vonatkozó rendelkezések megtartásáért az elintézésre hivatott szerv vezetője felelős.

(2) A szerv vezetője jelöli ki a közérdekű bejelentések és javaslatok intézéséért felelős személyt, illetőleg szervezeti egységet.

7. §

Az elintézésre hivatott szerv vezetője dönti el, hogy a névtelen bejelentésre indít-e vizsgálatot. Vizsgálat csak akkor rendelhető el, ha alaposan feltételezhető, hogy a bejelentés tartalma megfelel a valóságnak.

(A Tv 11. §-ához)

8. §

Ha az írásbeli értesítést mellőzték, az elintézés módját az ügyiratra fel kell jegyezni.

(A Tv 14. §-ához)

9. §

Szövetkezet esetében a törvényes állapot helyreállítására szükséges intézkedést a szövetkezet felett állami törvényességi felügyeletet gyakorló tanács vb szakigazgatási szerve, szövetkezeti vállalat esetében pedig az alapító szerv teszi meg.

(A Tv 16. §-ához)

10. §

(1) Az állásból való felfüggesztésre illetékes miniszteren a felügyeleti jogkört gyakorló minisztert, szövetkezet esetében a fővárosi, illetőleg megyei tanács elnökét, szövetkezeti vállalat esetében pedig az alapító szervet kell érteni.

(2) A felfüggesztést elrendelő határozatot a fegyelmi jogkör gyakorlója köteles haladéktalanul végrehajtani és ezzel egyidejűleg az állásától felfüggesztett személlyel szemben a fegyelmi — károkozás esetén a kártérítési — eljárást is elrendelni. A felfüggesztésre a munkajogi, illetőleg a szövetkezeti jogi szabályok megfelelően irányadók.

(3) A törvényes állapot helyreállításának megtörténtét a (2) bekezdésben meghatározott szerv vezetője állapítja meg, és ezzel egyidejűleg megszünteti a felfüggesztést.

(4) A fegyelmi jogkör gyakorlója a felfüggesztést megszüntető határozatról, valamint a (2) bekezdés szerint elrendelt fegyelmi — károkozás esetén a kártérítési — eljárás eredményéről az állásból való felfüggesztést elrendelő vezetőt a meghozott határozatok egy példányának megküldésével köteles egyidejűleg értesíteni.

(A Tv 17. §-ához)

11. §

A panasz benyújtására és elintézésére az előző §-okban foglalt rendelkezéseket megfelelően kell alkalmazni.

(A Tv 24. §-ához)

12. §

A miniszterek, az országos hatáskörű szervek vezetői és a tanácsok végrehajtó bizottságai a felügyeleti és irányítási ellenőrzés keretében kötelesek a hozzájuk, illetőleg a felügyeletük alá tartozó szervekhez érkezett közérdekű bejelentéseket, javaslatokat és panaszokat rendszeresen, ezek intézésének rendjét és tartalmát pedig legalább kétévenként ellenőrizni, a tapasztalatokat elemezni és értékelni.

13. §

A tömegtájékoztatási szervek vezetői kötelesek a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok intézése rendjének és módszerének megfelelő nyilvánosságot biztosítani.

14. §

A társadalmi szervezetek, továbbá a szövetkezetek országos érdekképviselői szervei sajátos eszközeikkel segítik elő a köz-

érdekű bejelentések, javaslatok és panaszok intézésére vonatkozó rendelkezések végrehajtását.

15. §

A Tv alapján előterjesztett közérdekű bejelentés, javaslat és panasz illetékmentes.

16. §

(1) A lakossággal közvetlen kapcsolatban álló kereskedelmi és szolgáltató szervezetnél panaszkönyvet (vásárlók könyvét) kell rendszeresíteni.

(2) A panaszkönyvbe (vásárlók könyvébe) történt bejegyzés esetében a panaszt nem kell külön írásba foglalni.

(3) A panaszkönyvbe (vásárlók könyvébe) észrevételét, kifogását, vagy panaszát bárki bejegyezheti.

17. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba. Egyidejűleg a panaszkönyvről szóló 194/1951. (XI. 10.) MT számú rendelet, továbbá az 1013/1959. (IV. 8.) Korm. számú határozat, a 2010/1965. (V. 1.) Korm. számú határozat és az 1009/1966. (V. 18.) Korm. számú határozat 1. pontjának második bekezdése hatályát veszti.

(2) Felhatalmazást kap a belkereskedelmi miniszter, hogy — az érdekelt miniszterekkel (országos hatáskörű szervek vezetőivel) és a szövetkezetek országos érdekképviselői szerveivel egyetértésben — a panaszkönyvre (vásárlók könyvére) vonatkozó szabályokat rendelettel állapítsa meg.

(3) Felhatalmazást kap a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának elnöke, hogy — az érdekelt miniszterekkel (országos hatáskörű szervek vezetőivel) egyetértésben — az országgyűlési képviselők, illetőleg a tanácsstagok beszámolóin és fogadóóráin, továbbá a tanácsülésen, falugyűlésen, lakógyűlésen, jelölőgyűlésen és más hasonló gyűlésen elhangzott közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok elintézésének, ellenőrzésének és értékelésének rendjét a törvény alapján egységesen szabályozza.

ACZEL GYÖRGY s. k.,
a Minisztertanács elnökhelyettese

T A R T A L O M J E G Y Z É K

	Oldal
9/1977. sz. miniszteri utasítás	1
1/1977. sz. BM titkárságvezetői intézkedés	5
Statisztikai lapok mintapéldányai	9
Tájékoztató a statisztikai lapok kitöltéséhez	12
1977. évi I. törvény	15
A Minisztertanács 11/1977. (III. 30.) sz. rendelete az 1977. évi I. törvény végrehajtásáról	31